

KieliStartti

Webinaari 12.4.2019

- Helsingin kaupungin aikuissosiaalityössä

KUNTOUTUSOHJAUS

PRO
SOS
HANKE

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Äänessä tänään:

Terhi Bäckman lännen aikuissosiaalityön kuntoutusohjauksesta, Rosa Tverin-Wiio ja Elina Pesonen lännen aikuissosiaalityöstä ja Tytti Hytti Soccasta PRO SOS –hankkeesta.

Esityksen tekemiseen ovat osallistuneet myös idän aikuissosiaalityöstä sosiaalityöntekijä Päivi Nieminen ja yhdyskuntatyöntekijä Hannele Åberg.

KOULUTUKSEN SISÄLTÖ

- Mikä on KieliStartti?
- Kenelle ja miksi KieliStartti-ryhmiä?
- KieliStartin prosessi, sisältö ja itsearviointimenetelmä
- Miten leikillisyyttä ja pelillisyyttä hyödynnetään ja miksi?
- KieliStartin arviointi: asiakkaiden ja työntekijöiden palautetta
- Onnistumisen kriteerit
- Materiaalit ohjaajan tueksi
- Mitä jatkossa?

KIELISTARTTI

- Sosiaalista kuntoutusta ulkomaalaistaustaisille naisille
- Toteutettu kuntouttavana työtoimintana lokakuu 2017- tammikuu 2018 ja huhtikuu –heinäkuu 2018
- Toteutettu alueellisena sosiaalisen kuntoutuksen ryhmänä lokakuu 2018- helmikuu 2019.
- 2 päivää / vk, 4 h/pv, kolmen kuukauden ajan
- Toinen päivistä on kielenopetusta
- Uusi ryhmä käynnistyy syksyllä 2019, rekrytointi alkaa huhtikuussa 2019

KIELISTARTTI

- Ryhmämuotoista elämäntilanteen ja toimintakyvyn arviointia
- Menetelminä käytetään toiminnallisuutta ja pelillisyyttä sekä tehdään itsearviointia Elämäntilanteen selvittämisen ympyrän (ESY) avulla
- Vetäjinä sos. ohjaajia, sos. työntekijöitä, kuntoutusohjaajia, yhdyskuntatyöntekijä, vertaisohjaajia sekä suomen kielen opettaja
- Ryhmäkerrat vedetään työparin kanssa
- Toiminnan suunnittelussa ja vetämisessä on ollut mukana aktiivisesti vertaisohjaajia

RYHMIIN ON OSALLISTUNUT:

- Aikuissosiaalityön ja maahanmuuttoyksikön asiakkaana olevia 30 - 65 – vuotiasta ulkomailta Suomeen muuttaneita naisia
- 9 (KieliStartti 1)
- 13 (KieliStartti 2)
- 9-12 (KieliStartti 3)

ESIMERKKEJÄ OSALLISTUJIIEN ELÄMÄNTILANTEISTA

- Jääty helposti kotouttamistoimenpiteiden, kuten kielikoulutusten ulkopuolelle
- Luku- ja kirjoitustaidottomuutta, myös omalla äidinkielellä
- Palvelujärjestelmä voi olla asiakkaalle vieras ja tuntemus omista oikeuksista ja osallisuus yhteiskunnassa heikkoa.
- Sosiaalinen verkosto pieni
- Paljon yksinhuoltajia, perhettä ulkomailla
- Lapset pieniä tai jo aikuisia

ESIMERKKEJÄ OSALLISTUJIIEN ELÄMÄNTILANTEISTA

- Terveydellisiä haasteita
- Vähäinen koulutus lähtömaassa
- Mukana myös korkeasti koulutettuja
- Työllistymisen vaikeaa heikon kielitaidon vuoksi
- Kielen oppimisen vaikeutena saattaa olla piilossa olevia traumoja tai oppimisvaikeuksia

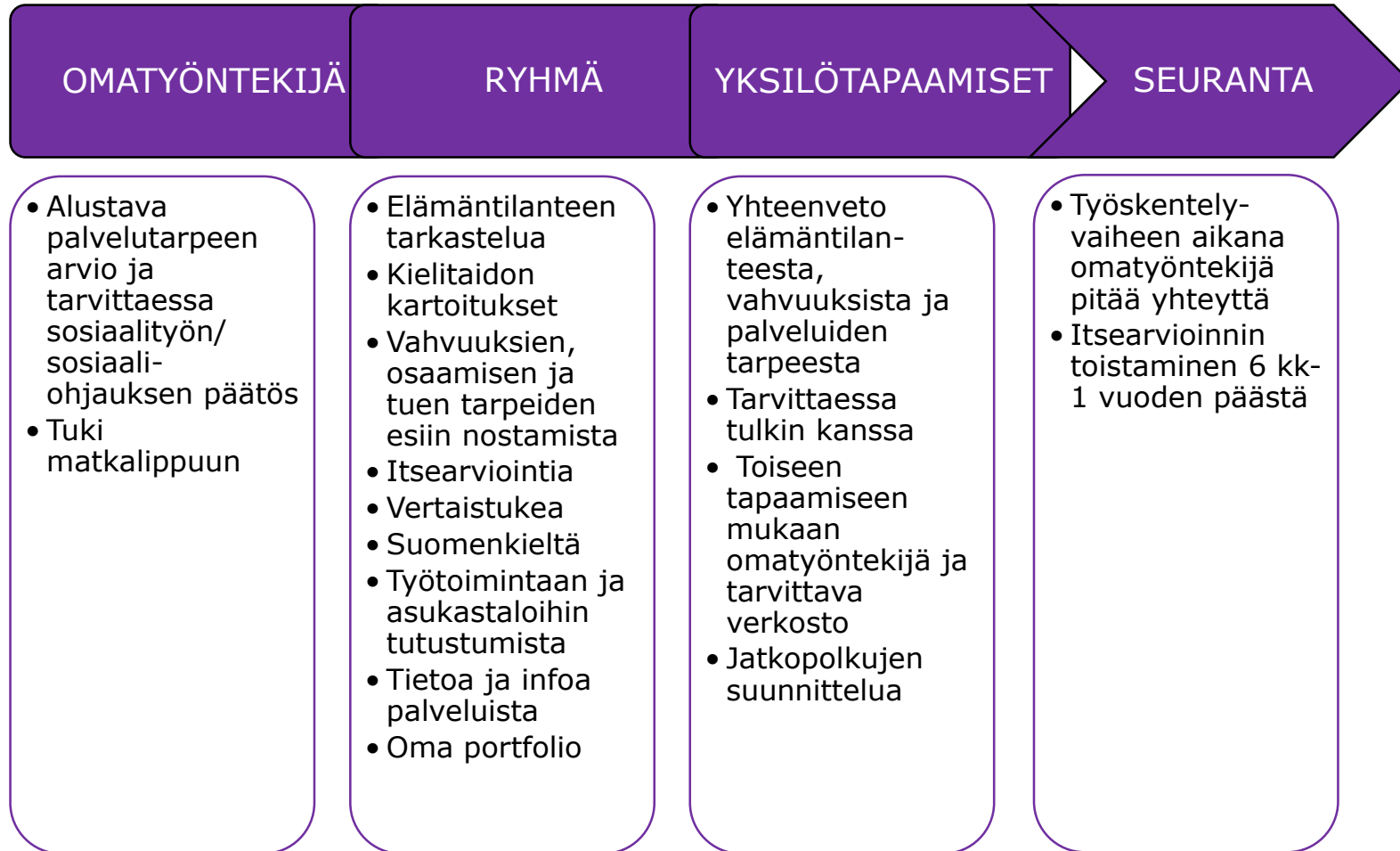
MIKSI KIELISTARTTI TOIMINTAA TARVITAAN?

- Ulkomaalaistaustaiset asiakkaat saattavat tarvita palveluissa tavanomaista kokonaisvaltaisempaa lähestymistapaa, pitkäaikaista ja suunnitelmallista tukea sekä totuttua enemmän ohjausta (Rask ym. 2016).
- Kaikkein heikoimmassa asemassa ja syrjäytymisvaarassa ovat kotoutumisvaiheen ohittaneet maahanmuuttajat, joilla on samanaikaisesti terveyteen, sosiaaliseen integraatioon ja työllistymiseen liittyviä ongelmia (Peltola & Metso 2008).

MIKSI KIELISTARTTI TOIMINTAA TARVITAAN?

- Tulee kehittää **suomen kielen opetusta ja kuntoutusta yhdistäviä palveluja**. Tällaisia palveluja tarvitsevat erityisesti ne maahanmuuttajat, joilla on kuntoutuksen tarve, mutta jotka jäävät palvelujen ulkopuolelle heikon kielitaidon vuoksi (Kela: Maahanmuuttajat kuntoutuspalvelujen asiakkaina).
- Joskus asiakkaat eivät kerro avoimesti ongelmistaan, koska kokevat sosiaalityöntekijän ennen kaikkea viranomaiseksi, jolle haluavat antaa hyvän kuvan itsestään (Peltola & Metso 2008, 86).

KIELISTARTTI PROSESSI

TEEMOJA RYHMÄKERROILLA

- Ihmissuhteet ja sosiaaliset tilanteet
- Terveys ja jaksaminen
- Arjen sujuminen ja asuminen
- Asioiden hoitaminen
- Mistä olen kiinnostunut?/Harrastukset
- Rahankäyttö ja toimeentulo
- Opiskelu ja työ
- Tulevaisuuden tavoitteet

ELÄMÄNTILANTEEN SELVITTÄMISEN YMPYRÄ (ESY)

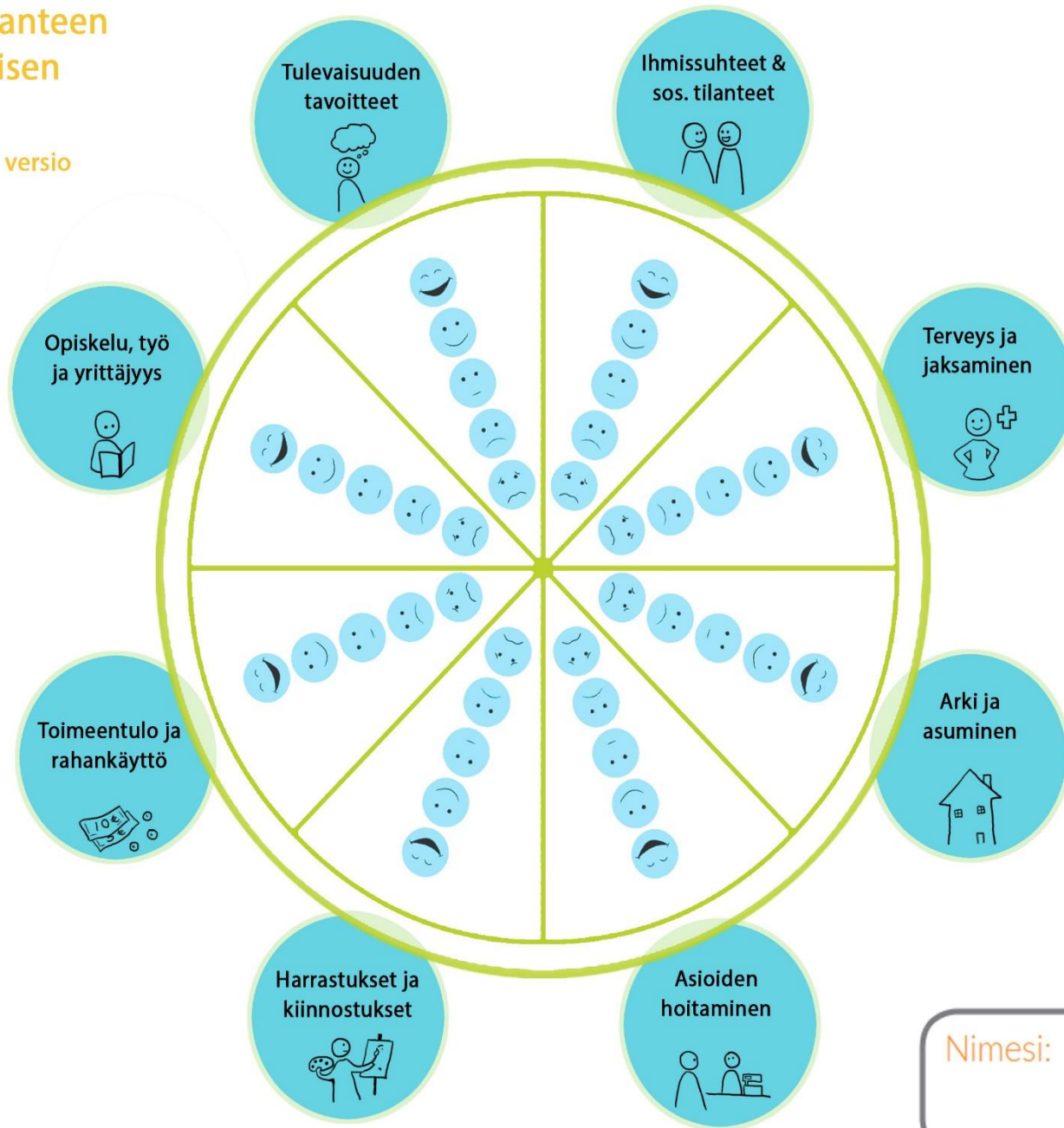
- Menetelmä on kehitetty Kaste –ohjelmaan kuuluneessa Virtaa vielä Virta II –hankkeessa vuosien 2014 – 2016 välillä
- AVAIN-mittaria ja Työelämätutkaa on hyödynnetty ESY-menetelmän kehittämisessä.
- Menetelmä on kehitetty asiakkaan sosiaalista kuntoutusta koordinoivan omatyöntekijän työtä strukturoivaksi työmenetelmäksi
- Saimme luvan muokata menetelmää selkokielistä

RAHANKÄYTTÖ

<p>1. Minulla on tarpeeksi rahaa ostaa ruokaa ja maksaa laskut.</p>		 <p>1 2 3 4 5</p>
<p>2. Minä voin ostaa kaiken, mitä minä tarvitsen.</p>		 <p>1 2 3 4 5</p>
<p>3. Minä maksan laskuni ajoissa.</p>		 <p>1 2 3 4 5</p>
<p>4. Minä mietin, ennen kuin ostan mitään.</p>		 <p>1 2 3 4 5</p>

Elämäntilanteen selvittämisen ympyrä

Selkokielinen versio

Nimesi:

ESY:n KÄYTTÄMINEN OSANA RYHMÄÄ

- Mahdollisuus luku- ja kirjoitustaidottomien itsearviointiin kielenopetuksen tuella
- Tarkoituksena on herättää asiakkaan omaa pohdintaa omasta elämäntilanteestaan
- Yksilökeskusteluiden pohjana ESY-kysymykset, yhteenvedoymppyrä ja ryhmän aikana kertynyt tieto asiakkaan toimintakyvystä, vahvuuksista ja tuen tarpeista

ESY MAHDOLLISTAA SOSIAALISEN KUNTOUTUKSEN SEURANNAN

ESY mahdollistaa myös asiakkaan yksilöllisen elämäntilanteen muutoksen seurannan ja vaikuttavuuden arvioinnin.

→ seuranta 6 kk- 1 vuoden kuluttua tulkin kanssa

MITEN ESY ON TOIMINUT?

- Osan asiakkaista mielestä täyttäminen on helppoa kielenopetuksen tuella ja osan hyvinkin vaikeaa
- **Haasteena** on ymmärtäminen, osallistujista osa luku- ja kirjoitustaidottomia ja osalla on myös oppimisvaikeuksia tai muita oppimisen esteitä
- Ohjaajien on hyvä tutustua välineeseen
- Kielenopettajan ja ohjaajien kannattaa yhdessä arvioida millä tavalla itsearviointimenetelmää käytetään (huomioiden kielitaito ja asiakkaan arjen kuormittavuus)

HYVIÄ KOKEMUKSIA ESYSTÄ

”Yhteenvetoja ja kysymyksiä käytiin loppukeskusteluissa huolella läpi. Annettiin omalle työntekijälle perehdyttäväksi ja hän pystyi tekemään omia huomioitaan. Toimi oikein hyvin, kun paperit ovat järjestyksessä.” – TYÖNTEKIJÄ

” Loppukeskustelussa on käytetty koontiympyrää. Katsoimme läpi myös kysymyksiä ja niiden kautta tuli tarinaa. Keskityttiin tulevaisuuden toiveisiin.” – TYÖNTEKIJÄ

HYVIÄ KOKEMUKSIA ESYSTÄ

Asiakas kertoi kokeneensa kysymykset vaikeina: ne nostattivat mieleen niin paljon entisestä elämästä ja nykyisestä elämästä. Nostivat esille rajoitukset ja ongelmat. Oli työlästä, mutta on hyvä kohdata nykyhetki ja todellisuus! Asiakas kehotti jatkamaan samalla tavalla jatkoryhmissä.

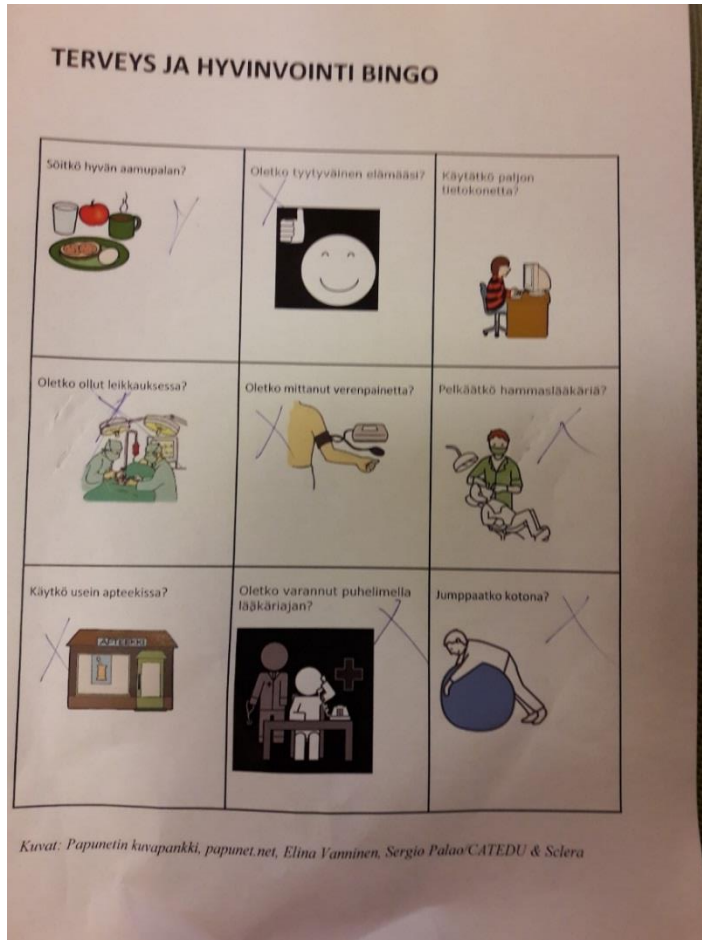
– TYÖNTEKIJÄN KOMMENTTI ASIAKKAAN KERTOMASTA

LEIKILLISYYS JA PELILLISYYS

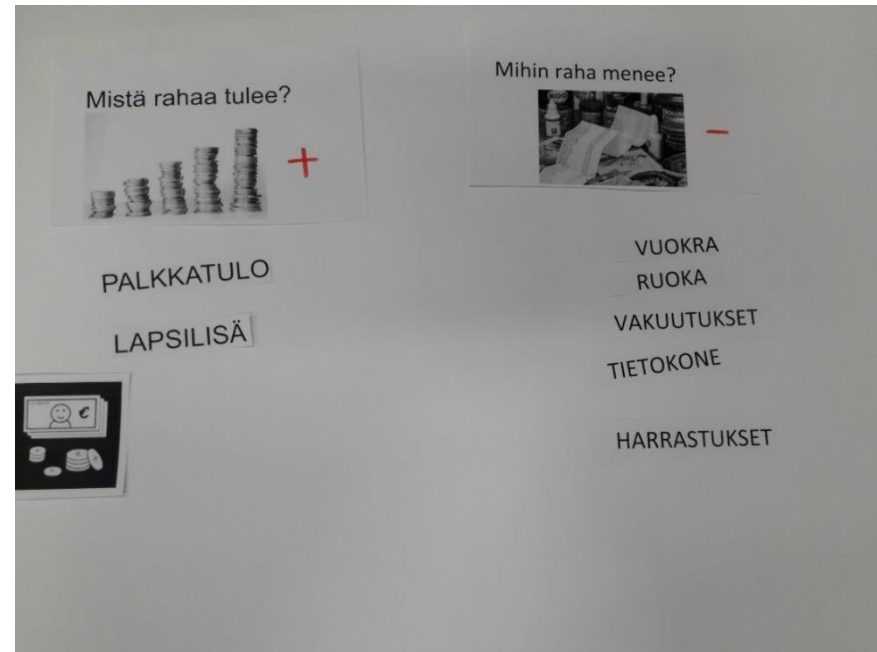
RYHMÄSSÄ
KESKUSTELUJEN
VIRITTÄJINÄ

LEIKILLISYYS JA PELILLISYYS

OMIA KOONTEJA JA HARJOITUKSIA KANSIOON

MIKSI LEIKILLISYYS JA PELILLISYYS?

1. Luo turvallisen ja rennon ilmapiirin, naurua
2. Luottamussuhteen rakentuminen
3. Auttaa osallistumaan ja kertomaan itsestä, syntyy keskustelua
4. Tukee yhteisöllisyyttä ja vertaispalautetta
5. Kielenoppiminen voi aktivoitua
6. Toiminnallisuuden avulla tietoa toimintakyvystä, vahvuudet ja osaaminen tulee esille

KIELISTARTIN ARVIOINTI

- Työntekijöiden väliarvioinnit ja palautekeskustelut
- Työntekijöiden päiväkirja
- Jokaisen ryhmäkerran jälkeen kerätään palautetta tikkataululla
- Ryhmän loppuksi tehdään asiakkaiden kanssa toiminnallinen arviointijana ja he täyttävät anonyymien palautekyselyn

VAIKUTUKSIA

”Kaksi asiakasta, jotka kuvailivat itseään etteivät tee mitään, miehet käy töissä ja toinen lähti työkokeiluun. He kävivätkin sitten tosi aktiivisesti. On joku rytmi ja jotain mitä tehdä viikolla.” – työntekijä

”Arkirytmien saaminen ja säännölliset tunnit KieliStartissa ovat tuoneet iloa.” –asiakas

”Arjen huonot asiat jäävät kotiin” -asiakas

”Ryhmästä saa voimaa” –asiakas

VAIKUTUKSIA

“It was not only a KieliStartti but also a Lifestart.” – asiakas

Kaikki asiakkaat suosittelivat KieliStarttia muille asiakkaille. (toiminnallinen jana KieliStartti 1 ja 2)

”KieliStartti aktivoi kielitaitoani” –asiakas

”Asiakas on rohkaistunut ja oppinut paljon. Tuntuu, että hän on vasta päässyt vauhtiin ja kysyi jo seuraavaa KieliStarttia.” – työntekijän havainto

Monet osallistujat toivoivat jatkoa KieliStartille!

NÄKÖKULMIA OSALLISUUTEEN

- Osallistujat rohkaistuvat lähtemään pois kodin piiristä tutustumaan uusiin ihmisiin ja paikkoihin
Vierailukohteet tekevät kaupunkia ja sen eri palveluita tutuiksi: kynnyks osallistua esimerkiksi asukastalon harrastusmahdollisuuksiin tai Uusix-verstaan työtoimintaan madaltuu, kun paikalla käydään fyysisesti
- Tieto suomalaisesta yhteiskunnasta lisääntyy: digiosaaminen, kirjastot, kielitaidon kehittyminen, opiskelumahdollisuudet
- Monille liikkuminen lähipiirin ulkopuolelle taloudellisestikin haasteellista: KieliStartin tarjoama HSL:n matkalippu mahdollistaa liikkumisen paikasta toiseen ilman kustannuksia

OHJAAJIEN KOKEMUKSIA

OHJAAJIEN KOKEMUKSIA

ASIAKAS MUKAAN ARVIOINTIIN

”KieliStartti palvelee palvelutarpeen arviointia ihmisten kanssa, joilla on heikko kielitaito. He pystyvät enemmän omasta elämästään käsin tuottamaan jotakin itsestään. Eikä se ole pelkästään työntekijästä lähtevää. Ryhmässä on tilaa siihen että kuullaan ja huomataan.” –työntekijä

”Ryhmässä saadaan asiakas mukaan arviointiin ja hän saa vertaispalautetta. Asiakkaalla on oma näkemys ja työntekijöillä on oma. Tavoitteena on saada ne lähestymään toisiaan ja lisätä ymmärrystä molemmin puolin ja sieltä keskeltä löytyy se yhteinen suunta.” – työntekijä

OHJAAJIEN KOKEMUKSIA

*PALJON UUTTA TIETOA ELÄMÄNTILANTEESTA,
TARPEISTA JA VAHVUUKSISTA*

”Ryhmässä nousi asioita, joita ei olisi välttämättä toimistossa tullut esille. Asiakas ei olisi hoksannut tai työntekijä hoksannut kysyä. Tässä yhdistyy myös **aika** ja **luottamussuhde**. ” –
sosiaalityöntekijä

”Ryhmän aikana tuli esille asiakkaiden vahvuuksia ja yksilökeskusteluissa tuli esille vaikeita asioita, mm. traumoja. Luottamussuhde rakentui ryhmän aikana. Tuli esille asioita, joita ei olla aikaisemmin palveluissa huomattu. ” –
sosiaalityöntekijä

OHJAAJIEN KOKEMUKSIA

UUTTA SISÄLTÖÄ TYÖNTEKIJÄN TYÖHÖN

”Leikit ja pelit eivät ole vitsejä, ne ovat haasteellisia vetää ja ne ovat tärkeitä toiminnallisia menetelmiä. Uusi työtapa.” –
työntekijä

”Itselle jäi energinen ja voimaantunut olo.” – työntekijä

”Työntekijälle hieno tilaisuus päästä asiakaskuntaa lähelle ja työntekijälle mukavaa vaihtelua tavalliseen työhön.” –
työntekijä

”Avartaa näkemystä maahanmuuttajanaisten tilanteesta” –
työntekijä

ONNISTUMISEN KRITEREJÄ

- Asiakas mukaan dialogiin ja tiedon kertyminen läpi ryhmän, ohjaajien yhteiset tapaamiset ja kirjaaminen
- Kerrotaan ryhmän alussa ryhmän idea ja käytettävät menetelmät asiakkaille
- Ohjaajan sitoutuminen on tärkeää ryhmäytymisen ja luottamussuhteen syntymisen kannalta
- Halua oppia ryhmänohjaustaitoja

ONNISTUMISEN KRITEREJÄ

- Ohjaajien joustavuus, huumori ja heittäytymiskyky 😊
- Varaa suunnittelu-aikaa ja harjoittele toiminnallisia harjoituksia ennen ryhmää työparisi kanssa!
- Tiimin ja esimiehen tuki on tärkeää
- Vertaisohjaaja tarvitsee tukea ohjaajilta
- Tarvitaan koordinoija ja selkeä työnjako
- Omatyöntekijän mukana oleminen jatkon suunnittelussa ja seurannassa

OHJAAJAN TUEKSI

MITEN JATKOSSA?

- Jatkossa KieliStarttia on tarkoitus toteuttaa alueellisten aikuissosiaalityön-tiimien & kuntoutusohjauksen yhteistyönä
- Omatyöntekijät ohjaavat asiakkaita mukaan tuleviin ryhmiin ja seuraavat asiakkaan sosiaalisen kuntoutuksen prosessia
- Kiinnostuneet työntekijät voivat lähteä mukaan vetämään ryhmiä

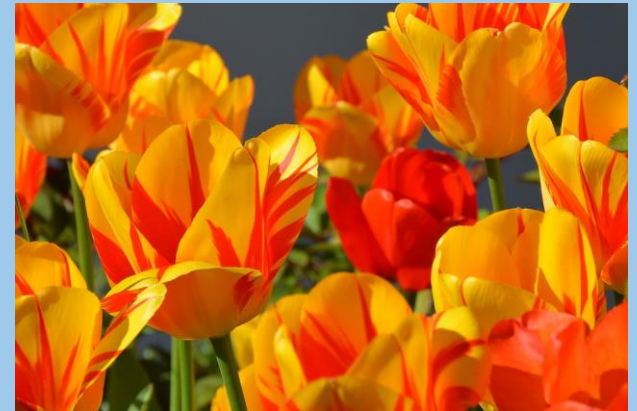
LÄHDE MUKAAN VETÄMÄÄN SYKSYN RYHMÄÄ 😊

**1. työpaja on to 25.4.19 klo 9 – 12, Maunula-talo,
luokka 1**

**2. työpaja on to 16.5.19 klo 9 – 12 Maunula-talo,
luokka 1**

Tervetuloa mukaan suunnitteluun!

Laita viestiä terhi.backman@hel.fi

LÄHTEITÄ

- Buchert U, Vuorento M. Suomalaisten hyvinvointipalveluiden ammattilaisten näkemyksiä maahanmuuttajien ammatillisen ja mielenterveyskuntoutuksen haasteista ja ratkaisuista. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 81, 2012.
- Peltola U, Metso L Maahanmuuttajien kuntoutumisen ja työllistymisen tukeminen Helsingissä. Kuntoutussäätiön tutkimuksia 79/2008.
https://kuntoutussaatio.fi/files/162/Maahanmuuttajien_kuntoutumisen_ja_tyollistyymisen_tukeminen_Helsingissa.pdf
- Rask S, Castaneda AE, Schubert C. Maahanmuuttajataustaiset asiakkaat kuntoutuksessa (2016). Teoksessa Kuntoutuminen I Autti-Rämö, A-L Salminen, M Rajavaara, A Ylinen (toim.), Duodecim:

YHTEISTYÖSSÄ

PRO SOS

Uudenlaista sosiaalityötä
yhdessä rakentamassa

●●●●●●●● HANKE

10/2016- 07/2019

12.4.2019

